

ప్రథమ భాగః - ఆనంద లహరి

భుమౌస్థలిత పాదానాం భూమిరేవా వలంబనం ।
త్వయీ జాతా పరాధానాం త్వమేవ శరణం శివే ॥

శివః శక్త్యా యుక్తో యది భవతి శక్తః ప్రభవితుం
న చేదేవం దేవో న ఖలు కుశలః స్పందితుమపి ।
అతస్త్వామారాధ్యాం హరిహరవిరించాదిభిరపి
ప్రణంతుం స్తోతుం వా కథమకృతపుణ్యః ప్రభవతి ॥ 1 ॥

తనీయాంసుం పాంసుం తవ చరణపంకేరుహభవం
విరించిస్సంచిన్వన్ విరచయతి లోకానవికలం ।
వహత్యేనం శౌరిః కథమపి సహస్రేణ శిరసాం
హరస్సంక్షుద్వేనం భజతి భసితోద్ధూలనవిధిం ॥ 2 ॥

అవిద్యానామంత-స్తిమిర-మిహిరద్వీపనగరీ
జడానాం చైతన్య-స్తబక-మకరంద-స్రుతియురీ ।
దరిద్రాణాం చింతామణిగుణనికా జన్మజలధౌ
నిమగ్నానాం దంష్ట్రా మురరిపు-వరాహస్య భవతి ॥ 3 ॥

త్వదన్యః పాణిభ్యామభయవరదో దైవతగణః
త్వమేకా నైవాసి ప్రకటితవరాభీత్యభినయా ।
భయాత్ త్రాతుం దాతుం ఫలమపి చ వాంఛాసమధికం
శరణ్యే లోకానాం తవ హి చరణావేవ నిపుణౌ ॥ 4 ॥

హరిస్త్వామారాధ్య ప్రణతజనసౌభాగ్యజననీం
పురా నారీ భూత్వా పురరిపుమపి క్షోభమనయత్ ।

స్మరోఽపి త్వాం నత్వా రతినయనలోహ్యన వపుషా
మునీనామప్యంతః ప్రభవతి హి మోహాయ మహతాం ॥ 5 ॥

ధనుః పౌష్పం మౌర్వీ మధుకరమయీ పంచ విశిఖాః
వసంతః సామంతో మలయమరుదాయోధనరథః ।
తథాప్యేకః సర్వం హిమగిరిసుతే కామపి కృపాం
అపాంగాత్తే లబ్ధ్వా జగదిద-మనంగో విజయతే ॥ 6 ॥

కృణత్కాంచీదామా కరికలభకుంభస్తననతా
పరిక్షీణా మధ్యే పరిణతశరచ్ఛంద్రవదనా ।
ధనుర్బాణాన్ పాశం సృణిమపి దధానా కరతలైః
పురస్తాదాస్తాం నః పురమథితురాహోపురుషికా ॥ 7 ॥

సుధాసింధోర్మధ్యే సురవిటపివాటీపరివృతే
మణిద్వీపే నీపోపవనవతి చింతామణిగృహే ।
శివాకారే మంచే పరమశివపర్యంకనిలయాం
భజంతి త్వాం ధన్యాః కతిచన చిదానందలహరీం ॥ 8 ॥

మహీం మూలాధారే కమపి మణిపూరే హుతవహం
స్థితం స్వాధిష్ఠానే హృది మరుతమాకాశముపరి ।
మనోఽపి భ్రూమధ్యే సకలమపి భిత్వా కులపథం
సహస్రారే పద్మే సహ రహసి పత్యా విహరసే ॥ 9 ॥

సుధాధారాసారైశ్చరణయుగలాంతర్విగలితైః
ప్రపంచం సింఛంతీ పునరపి రసామ్నాయమహసః ।

అవాప్య స్వాం భూమిం భుజగనిభమధ్యష్టవలయం
స్వమాత్మానం కృత్వా స్వపిషి కులకుండే కుహరిణి || 10 ||

చతుర్భిః శ్రీకంఠైః శివయువతిభిః పంచభిరపి
ప్రభిన్నాభిః శంభోర్నవభిరపి మూలప్రకృతిభిః |
చతుశ్చత్వారింశద్వసుదలకలాశ్రతివలయ-
త్రిరేఖాభిః సార్థం తవ శరణకోణాః పరిణతాః || 11 ||

త్వదీయం సౌందర్యం తుహినగిరికన్యే తులయితుం
కవీంద్రాః కల్పంతే కథమపి విరించిప్రభృతయః |
యదాలోకౌత్సుక్యాదమరలలనా యాంతి మనసా
తపోభిర్దుష్ప్రాపామపి గిరిశసాయుజ్యపదవీం || 12 ||

నరం వర్షీయాంసం నయనవిరసం నర్మసు జడం
తవాపాంగాలోకే పతితమనుధావంతి శతశః |
గలద్వేణీబంధాః కుచకలశవిస్తస్త్వసిచయా
హరాత్ త్రుట్యత్కాంచ్యో విగలితదుకూలా యువతయః || 13 ||

క్షీతౌ షట్పంచాశద్ ద్విసమధికపంచాశదుదకే
హుతాశే ద్వాషష్టిశ్చతురధికపంచాశదనిలే |
దివి ద్విష్టట్రింశన్మనసి చ చతుష్షష్టిరితి యే
మయూఖాస్తేషామప్యపరి తవ పాదాంబుజయుగం || 14 ||

శరజ్ఞ్యోత్నా సుద్ధాం శశియుతజటాజుటమకుటాం
వరత్రాసత్రాణస్ఫటికఘటికాపుస్తకకరాం |
సకృన్న త్వా నత్వా కథమివ సతాం సంన్నిదధతే

మధుక్షీరద్రాక్షామధురిమధురీణాః భణితయః ॥ 15 ॥ వర్ ఫణితయః

కవీంద్రాణాం చేతఃకమలవనబాలాతపరుచిం

భజంతే యే సంతః కతిచిదరుణామేవ భవతీం ।

విరించిప్రేయస్యాస్తరుణతరశఙ్ముంగారలహరీ-

గభీరాభిర్వాగ్భిర్విదధతి సతాం రంజనమమీ ॥ 16 ॥

సవిత్రీభిర్వాచాం శశిమణిశిలాభంగరుచిభిః

వశిన్యాద్యాభిస్తాం సహ జనని సంచింతయతి యః ।

స కర్తా కావ్యానాం భవతి మహతాం భంగిరుచిభిః

వచోభిర్వాగ్భేవీవదనకమలామోదమధురైః ॥ 17 ॥

తనుచ్ఛాయాభిస్తే తరుణతరణిశ్రీసరణిభిః

దివం సర్వాముర్వీమరుణిమని మగ్నాం స్మరతి యః ।

భవంత్యస్య త్రస్యద్వనహరిణశాలీననయనాః

సహోర్వశ్యా వశ్యాః కతి కతి న గీర్వాణగణికాః ॥ 18 ॥

ముఖం బిందుం కృత్వా కుచయుగమధస్తస్య తదదో

హరార్థం ధ్యాయేద్యో హరమహిషి తే మన్మథకలాం ।

స సద్యః సంక్షోభం నయతి వనితా ఇత్యతిలఘు

త్రిలోకీమప్యాశు భ్రమయతి రవీందుస్తనయుగాం ॥ 19 ॥

కిరంతీమంగేభ్యః కిరణనికురంబామ్మతరసం

హృది త్వామాధత్తే హిమకరశిలామూర్తిమివ యః ।

స సర్పాణాం దర్పం శమయతి శకుంతాధిప ఇవ

జ్వరప్లుష్టాన్ దృష్ట్వా సుఖయతి సుధాధారసిరయా ॥ 20 ॥

తటిల్లేఖాతన్వీం తపనశశివైశ్వానరమయీం
నిషణ్ణాం షణ్ణామపుపరి కమలానాం తవ కలాం ।
మహాపద్మాటవ్యాం మృదితమలమాయేన మనసా
మహాంతః పశ్యంతో దధతి పరమాహ్లాదలహరీం ॥ 21 ॥

భవాని త్వం దాసే మయి వితర దృష్టిం సకరుణా-
మితి స్తోతుం వాంఛన్ కథయతి భవాని త్వమితి యః ।
తదైవ త్వం తస్మై దిశసి నిజసాయుజ్యపదవీం
ముకుందబ్రహ్మాండ్రస్ఫుటమకుటనీరాజితపదాం ॥ 22 ॥

త్వయా హృత్వా వామం వపురపరితృప్తేన మనసా
శరీరార్దం శంభోరపరమపి శంకే హృతమభూత్ ।
యదేతత్త్వద్రూపం సకలమరుణాభం త్రినయనం
కుచాభ్యామానమ్రం కుటీలశశిచూడాలమకుటం ॥ 23 ॥

జగత్సూతే ధాతా హరిరవతి రుద్రః క్షపయతే
తిరస్కర్వన్నేతత్స్వమపి వపురీశస్తిరయతి ।
సదాపూర్వః సర్వం తదిదమనుగృహ్లాతి చ శివ-
స్తవాజ్ఞామాలంబ్య క్షణచలితయోర్బ్రాలతికయోః ॥ 24 ॥

త్రయాణాం దేవానాం త్రిగుణజనితానాం తవ శివే
భవేత్ పూజా పూజా తవ చరణయోర్యా విరచితా ।
తథా హి త్వత్పాదోద్వహనమణిపీఠస్య నికటే
స్థితా హ్యేతే శశ్వన్ముకులితకరోత్తంసమకుటాః ॥ 25 ॥

విరించి: పంచత్వం వ్రజతి హరిరాప్నోతి విరతిం
వినాశం కీనాశో భజతి ధనదో యాతి నిధనం ।
వితంద్రీ మాహేంద్రీ వితతిరపి సంమీలితదృశా
మహాసంహారేఽస్మిన్ విహరతి సతి త్వత్పతిరసౌ ॥ 26 ॥

జపో జల్పః శిల్పం సకలమపి ముద్రావిరచనా
గతిః ప్రాదక్షిణ్యక్రమణమశనాద్యాహుతివిధిః ।
ప్రణామస్సంవేశస్సుఖమఖిలమాత్మార్పణదృశా
సపర్యాపర్యాయస్తవ భవతు యన్మే విలసితం ॥ 27 ॥

సుధామప్యాస్వాద్య ప్రతిభయజరామృత్యుహరిణీం
విపద్యంతే విశ్వే విధిశతమఖాద్యా దివిషదః ।
కరాలం యతేక్ష్యలం కబలితవతః కాలకలనా
న శంభోస్తన్మూలం తవ జనని తాటంకమహిమా ॥ 28 ॥

కిరీటం వైరించం పరిహర పురః కైటభభిదః
కరోరే కోటీరే స్థలసి జహి జంభారిముకుటం ।
ప్రణమ్రేష్వేతేషు ప్రసభముపయాతస్య భవనం
భవస్యాభ్యుత్థానే తవ పరిజనోక్తిర్విజయతే ॥ 29 ॥

స్వదేహోద్భూతాభిర్ఘ్నణిభిరణిమాద్యాభిరభితో
నిపేవ్యే నిత్యే త్వామహమితి సదా భావయతి యః ।
కిమాశ్చర్యం తస్య త్రినయనసమ్మద్ధిం తృణయతో
మహాసంవర్తాగ్నిర్విరచయతి నిరాజనవిధిం ॥ 30 ॥

చతుష్టయే తంత్రైః సకలమతిసంధాయ భువనం
స్థితస్తత్త్వద్ధిప్రసవపరతంత్రైః పశుపతిః ।
పునస్త్వన్నిర్బంధాదఖిలపురుషార్థైకఘటనా-
స్వతంత్రం తే తంత్రం క్షీణితలమవతీతరదిదం ॥ 31 ॥

శివః శక్తిః కామః క్షీణితరథ రవిః శీతకిరణః
సూరో హంసః శక్రస్తదను చ పరామారహరయః ।
అమీ హ్యల్లఖాభిస్తిస్యభిరవసానేషు ఘటితా
భజంతే వర్ణాస్తే తవ జనని నామావయవతాం ॥ 32 ॥

సూరం యోనిం లక్ష్మీం త్రితయమిదమాదౌ తవ మనో-
ర్నిధాయైకే నిత్యే నిరవధిమహాభోగరసికాః ।
భజంతి త్వాం చింతామణిగుననిబద్ధాక్షవలయాః
శివాగ్నౌ జుహ్వాంతః సురభిఘ్నతధారాహుతిశత్రైః ॥ 33 ॥

శరీరం త్వం శంభోః శశిమిహిరవక్షోరుహయుగం
తవాత్మానం మన్యే భగవతి నవాత్మానమనఘం ।
అతశ్శేషశ్శేషీత్యయముభయసాధారణతయా
స్థితః సంబంధో వాం సమరసపరానందపరయోః ॥ 34 ॥

మనస్త్వం వ్యోమ త్వం మరుదసి మరుత్సారధిరసి
త్వమాపస్త్వం భూమిస్త్వయి పరిణతాయాం న హి పరం ।
త్వమేవ స్వాత్మానం పరిణమయితుం విశ్వవపుషా
చిదానందాకారం శివయువతి భావేన బిభృషే ॥ 35 ॥

తవాజ్ఞాచక్రస్థం తపనశశికోటిద్యుతిధరం
పరం శంభుం వందే పరిమిలితపార్శ్వం పరచితా ।
యమారాధ్యన్ భక్త్యా రవిశశిశుచీనామవిషయే
నిరాలోకేఽలోకే నివసతి హి భాలోకభువనే ॥ 36 ॥

విశుద్ధౌ తే శుద్ధస్ఫటికవిశదం వ్యోమజనకం
శివం సేవే దేవీమపి శివసమానవ్యవసితాం ।
యయోః కాంత్యా యాంత్యాః శశికిరణసారూప్యసరణే-
విధూతాంతర్ద్వారా విలసతి చకోరీవ జగతీ ॥ 37 ॥

సమున్మీలత్ సంవితీ కమలమకరందైకరసికం
భజే హంసద్వంద్వం కిమపి మహతాం మానసచరం ।
యదాలాపాదష్టాదశగుణితవిద్యాపరిణతి-
ర్యదాదత్తే దోషాద్ గుణమఖిలమద్యుః పయ ఇవ ॥ 38 ॥

తవ స్వాధిష్ఠానే హుతవహమధిష్ఠాయ నిరతం
తమీడే సంవర్తం జనని మహతీం తాం చ సమయాం ।
యదాలోకే లోకాన్ దహతి మహతి క్రోధకలితే
దయార్థా యా దృష్టిః శిశిరముపచారం రచయతి ॥ 39 ॥

తటిత్త్వంతం శక్త్యా తిమిరపరిపంధిపురణయా
స్ఫురన్నానారత్నాభరణపరిణధ్దేంద్రధనుషం ।
తవ శ్యామం మేఘం కమపి మణిపూరైకశరణం
నిపేవే వర్షంతం హరమిహిరతప్తం త్రిభువనం ॥ 40 ॥

తవాధారే మూలే సహ సమయయా లాస్యపరయా
నవాత్మానం మన్యే నవరసమహాతాండవనటం ।
ఉభాభ్యామేతాభ్యాముదయవిధిముద్దిశ్య దయయా
సనాధాభ్యాం జజ్ఞే జనకజననీమజ్జగదిదం ॥ 41 ॥

ద్వితీయ భాగః - సౌందర్య లహరీ

గతైర్మాణిక్యత్వం గగనమణిభిః సాంద్రఘటితం
కిరీటం తే హైమం హిమగిరిసుతే కీర్తయతి యః ।
స నీడేయచ్ఛాయాచ్ఛరణశబలం చంద్రశకలం
ధనుః శౌనాసీరం కిమితి న నిబద్నాతి ధిషణాం ॥ 42 ॥

ధునోతు ధ్వాంతం నస్తులితదలితేందీవరవనం
ఘనస్నిగ్ధశ్లక్షణం చికురనికురుంబం తవ శివే ।
యదీయం సౌరభ్యం సహజముపలబ్ధుం సుమనసో
వసంత్యస్మిన్ మన్యే వలమథనవాటీవిటపినాం ॥ 43 ॥

తనోతు క్షేమం నస్తువ వదనసౌందర్యలహరీ-
పరీవాహస్తోతఃసరణిరివ సీమంతసరణిః ।
వహంతీ సిందూరం ప్రబలకబరీభారతిమిర-
ద్విషాం బృందైర్బందీకృతమివ నవీనార్కకిరణం ॥ 44 ॥

అరాల్తైః స్వాభావ్యాదలికలభసశ్రీభిరలకైః
పరీతం తే వక్త్రం పరిహసతి పంకేరుహారుచిం ।
దరస్మీరే యస్మిన్ దశనరుచికింజల్కరుచిరే
సుగంధౌ మాద్యంతి స్మరదహనచక్షుర్మధులిహః ॥ 45 ॥

లలాటం లావణ్యద్యుతివిమలమాభాతి తవ య-
ద్వితీయం తన్మన్యే మకుటఘటితం చంద్రశకలం ।
విపర్యాసన్యాసాదుభయమపి సంభూయ చ మిథః
సుధాల్పస్యూతిః పరిణమతి రాకాహిమకరః ॥ 46 ॥

భ్రువౌ భుగ్నే కించిద్భువనభయభంగవ్యసనిని
త్వదీయే నేత్రాభ్యాం మధుకరరుచిభ్యాం ధృతగుణం ।
ధనుర్మన్యే సవ్యేతరకరగృహీతం రతిపతేః
ప్రకోష్ఠే ముష్టౌ చ స్థగయతి నిగూఢాంతరముమే ॥ 47 ॥

అహః సూతే సవ్యం తవ నయనమర్కాత్మకతయా
త్రియామాం వామం తే స్పృజతి రజనీనాయకతయా ।
తృతీయా తే దృష్టిర్దరదలితహేమాంబుజరుచిః
సమాధత్తే సంధ్యాం దివసనిశయోరంతరచరీం ॥ 48 ॥

విశాలా కల్యాణీ స్ఫుటరుచిరయోధ్యా కువలయైః
కృపాధారాధారా కిమపి మధురాభోగవతికా ।
అవంతీ దృష్టిస్తే బహునగరవిస్తారవిజయా
ధ్రువం తత్తన్నామవ్యవహరణయోగ్యా విజయతే ॥ 49 ॥

కవీనాం సందర్భస్తబకమకరందైకరసికం
కటాక్షవ్యాక్షేపభ్రమరకలభౌ కర్ణయుగలం ।
అముంచంతౌ దృష్ట్వా తవ నవరసాస్వాదతరలా-
వసూయాసంసర్గాదలికనయనం కించిదరుణం ॥ 50 ॥

శివే శబ్దుంగారార్ద్రా తదితరజనే కుత్సనపరా
సరోషా గంగాయాం గిరిశచరితే విస్మయవతీ ।
హరాహిభ్యో భీతా సరసిరుహసౌభాగ్యజననీ (జయినీ)
సఖీషు స్మేరా తే మయి జననీ దృష్టిః సకరుణా ॥ 51 ॥

గతే కర్ణాభ్యర్ణం గరుత ఇవ పక్ష్యాణి దధతీ
పురాం భేత్తుశ్చిత్తప్రశమరసవిద్రావణఫలే ।
ఇమే నేత్రే గోత్రాధరపతికులోత్తంసకలికే
తవాకర్ణాకృష్టస్మరశరవిలాసం కలయతః ॥ 52 ॥

విభక్తతైవర్ణ్యం వ్యతికరితలీలాంజనతయా
విభాతి త్వన్నేత్రత్రితయమిదమీశానదయితే ।
పునః స్రష్టుం దేవాన్ ద్రుహిణహారిరుద్రానుపరతాన్
రజః సత్త్వం బిభ్రత్తమ ఇతి గుణానాం త్రయమివ ॥ 53 ॥

పవిత్రీకర్షుం నః పశుపతిపరాధీనహృదయే
దయామిత్రైర్నైత్రైరరుణధవలశ్యామరుచిభిః ।
నదః శోణో గంగా తపనతనయేతి ద్రువమముం
త్రయాణాం తీర్థానాముపనయసి సంభేదమనఘం ॥ 54 ॥

నిమేషోన్మేషాభ్యాం ప్రలయముదయం యాతి జగతీ
తవేత్యాహుః సంతో ధరణిధరరాజన్యతనయే ।
త్వదున్మేషాజ్ఞాతం జగదిదమశేషం ప్రలయతః
పరిత్రాతుం శంకే పరిహృతనిమేషాస్తవ దృశః ॥ 55 ॥

తవాపర్ణే కర్ణజపనయనపైశున్యచకీతా
నిలీయంతే తోయే నియతమనిమేషాః శఫరికాః ।
ఇయం చ శ్రీర్బద్ధచ్ఛదపుటకవాటం కువలయం
జహాతి ప్రత్యూషే నిశి చ విఘటయ్య ప్రవిశతి ॥ 56 ॥

దృశా ద్రాఘీయస్యా దరదలితనీలోత్పలరుచా
దవీయాంసం దీనం స్నుపయ కృపయా మామపి శివే ।
అనేనాయం ధన్యో భవతి న చ తే హానిరియతా
వనే వా హర్మ్యే వా సమకరనిపాతో హిమకరః ॥ 57 ॥

అరాలం తే పాలీయుగలమగరాజన్యతనయే
న కేషామాధత్తే కుసుమశరకోదండకుతుకం ।
తిరశ్చినో యత్ర శ్రవణపథముల్లంఘ్య విలస-
న్నపాంగవ్యాసంగో దిశతి శరసంధానధిషణాం ॥ 58 ॥

స్ఫురద్గండాభోగప్రతిఫలితతాటంకయుగలం
చతుశ్చక్రం మన్యే తవ ముఖమిదం మన్మథరథం ।
యమారుహ్యా ద్రుహ్యత్యవనిరథమర్కేందుచరణం
మహావీరో మారః ప్రమథపతయే సజ్జితవతే ॥ 59 ॥

సరస్వత్యాః సూక్తిరమృతలహరీకౌశలహరీః
పిబంత్యాః శర్వాణి శ్రవణచులుకాభ్యామవిరలం ।
చమత్కారశ్లాఘాచలితశిరసః కుండలగణో
రుణత్కారైస్తారైః ప్రతివచనమాచష్ట ఇవ తే ॥ 60 ॥

అసౌ నాసౌవంశస్తుహినగిరివంశధ్వజపటి
త్వదీయో నేదీయః ఫలతు ఫలమస్మాకముచితం ।
వహన్మంతర్ముక్తాః శిశిరతరనిశ్వాసగలితం
సమృద్ధ్యా యత్తాసాం బహిరపి చ ముక్తామణిధరః ॥ 61 ॥

ప్రకృత్యా రక్తాయాస్తవ సుదతి దంతచ్ఛదరుచేః
ప్రవక్ష్యే సాదృశ్యం జనయతు ఫలం విద్రుమలతా ।
న బింబం తద్భింబప్రతిఫలనరాగాదరుణితం
తులామధ్యారోఢుం కథమివ విలజ్జేత కలయా ॥ 62 ॥

స్మితజ్యోత్స్నా జాలం తవ వదనచంద్రస్య పిబతాం
చకోరాణామాసీదతిరసతయా చంచుజడిమా ।
అతస్తే శీతాంశోరమృతలహరీమమ్లరుచయః
పిబంతి స్వచ్ఛందం నిశి నిశి భృశం కాంజికథియా ॥ 63 ॥

అవిశ్రాంతం పత్యుర్గుణగణకథామ్రేడనజపా
జపాపుష్పచ్ఛాయా తవ జనని జిహ్వా జయతి సా ।
యదగ్రాసీనాయాః స్ఫటికదృషదచ్ఛచ్ఛవిమయీ
సరస్వత్యా మూర్తిః పరిణమతి మాణిక్యవపుషా ॥ 64 ॥

రణే జిత్వా దైత్యానపహృతశిరస్త్తైః కవచిభిర్-
నివృత్తైశ్చండాంశత్రిపురహరనిర్మాల్యవిముఖైః ।
విశాఖేంద్రోపేంద్రైః శశివిశదకర్పూరశకలా
విలీయంతే మాతస్తవ వదనతాంబూలకబలాః ॥ 65 ॥

విపంచ్యా గాయంతీ వివిధమపదానం పశుపతేః
త్వయారభ్యే వక్తుం చలితశిరసా సాధువచనే ।
తదీమైర్మాధుర్వైరపలపితతంత్రీకలరవాం
నిజాం వీణాం వాణీ నిచులయతి చోల్న నిభృతం ॥ 66 ॥

కరాగ్రేణ స్పృష్టం తుహినగిరిణా వత్సలతయా
గిరీశేనోదస్తం ముహురధరపానాకులతయా ।
కరగ్రాహ్యం శంభోర్ముఖముకురవృంతం గిరిసుతే
కథంకారం బ్రూమస్తవ చిబుకమౌపమ్యరహితం ॥ 67 ॥

భుజాశ్లేషాన్ నిత్యం పురదమయితుః కంటకవతీ
తవ గ్రీవా ధత్తే ముఖకమలనాలశ్రియమియం ।
స్వతః శ్వేతా కాలాగురుబహులజంబాలమలినా
మృణాలీలాలిత్యం వహతి యదధో హారలతికా ॥ 68 ॥

గలే రేఖాస్తిస్తో గతిగమకగీతైకనిపుణే
వివాహవ్యానద్ధప్రగుణగుణసంఖ్యాప్రతిభువః ।
విరాజంతే నానావిధమధురరాగాకరభువాం
త్రయాణాం గ్రామాణాం స్థితినియమసీమాన ఇవ తే ॥ 69 ॥

మృణాలీమృద్వీనాం తవ భుజలతానాం చతస్పణాం
చతుర్భిః సౌందర్యం సరసిజభవః స్తౌతి వదనైః ।
నఖేభ్యః సంత్రస్యన్ ప్రథమమథనాదంధకరిపో-
శ్చతుర్ణాం శీర్షాణాం సమమభయహస్తార్పణధియా ॥ 70 ॥

నఖానాముద్ధ్యోత్తైర్నవనలినరాగం విహసతాం
కరాణాం తే కాంతిం కథయ కథయామః కథముమే ।
కయాచిద్వా సామ్యం భజతు కలయా హంత కమలం
యది క్రీడల్లక్ష్మీచరణతలలాక్షారసభణం ॥ 71 ॥

సమం దేవి స్కందద్విపవదనపీతం స్తనయుగం
తవేదం నః ఖేదం హరతు సతతం ప్రస్నుతముఖం ।
యదాలోక్యాశంకాకులితహృదయో హాసజనకః
స్వకుంభౌ హేరంబః పరిమృశతి హస్తేన ఝడితి ॥ 72 ॥

అమూ తే వక్షోజావమృతరసమాణిక్యకుతుపౌ
న సందేహస్పందో నగపతిపతాకే మనసి నః ।
పిబంతౌ తౌ యస్మాదవిదితవధూసంగరసికౌ
కుమారావద్యాపి ద్వీరదవదనక్రౌంచదలనౌ ॥ 73 ॥

వహత్యంబ స్తంబేరమదనుజకుంభప్రకృతిభిః
సమారబ్ధాం ముక్తామణిభిరమలాం హారలతికాం ।
కుచాభోగో బింబాధరరుచిభిరంతః శబలితాం
ప్రతాపవ్యామిశ్రాం పురదమయితుః కీర్తిమివ తే ॥ 74 ॥

తవ స్తన్యం మన్యే ధరణిధరకన్యే హృదయతః
పయఃపారావారః పరివహతి సారస్వతమివ ।
దయావత్యా దత్తం ద్రవిడశిశురాస్వాద్య తవ యత్
కవీనాం ప్రౌఢానామజని కమనీయః కవయితా ॥ 75 ॥

హరక్రోధజ్వాలావలిభిరవలీడన వపుషా
గభీరే తే నాభీసరసి కృతసంగో మనసిజః ।
సముత్తస్థౌ తస్మాదచలతనయే ధూమలతికా
జనస్తాం జానీతే తవ జనని రోమావలిరితి ॥ 76 ॥

యదేతత్ కాలిందీతనుతరతరంగాకృతి శివే
కృశే మధ్యే కించిజ్జనని తవ యద్భృతి సుధియాం ।
విమర్దాదన్యోఽన్యం కుచకలశయోరంతరగతం
తనూభూతం వ్యోమ ప్రవిశదివ నాభిం కుహరిణీం ॥ 77 ॥

స్థిరో గంగావర్తః స్తనముకులరోమావలిలతా-
కలావాలం కుండం కుసుమశరతేజోహుతభుజః ।
రతేర్లీలాగారం కిమపి తవ నాభిర్గిరిసుతే
బిలద్వారం సిద్ధేర్గిరిశనయనానాం విజయతే ॥ 78 ॥

నిసర్గక్షీణస్య స్తనతటభరేణ క్లమజుషో
నమన్మూర్తేర్పారీతిలక శనక్తైస్తుట్యత ఇవ ।
చిరం తే మధ్యస్య త్రుటితతటినీతీరతరుణా
సమావస్థాస్థమ్నో భవతు కుశలం శైలతనయే ॥ 79 ॥

కుచౌ సద్యఃస్విద్యత్తటఘటితకూర్పాసభిదురౌ
కషంతౌ దోర్మాల్ కనకకలశాభౌ కలయతా ।
తవ త్రాతుం భంగాదలమితి వలగ్నం తనుభువా
త్రిధా నద్ధం దేవి త్రివలి లవలీవల్లిభిరివ ॥ 80 ॥

గురుత్వం విస్తారం క్షితిధరపతిః పార్వతి నిజా-
న్నితంబాదాచ్చిద్య త్వయి హరణరూపేణ నిదధే ।
అతస్తే విస్తీర్ణో గురురయమశేషాం వసుమతీం
నితంబప్రాగ్భారః స్థగయతి లఘుత్వం నయతి చ ॥ 81 ॥

కరీంద్రాణాం శుండాన్ కనకకదలీకాండపటలీ-
ముభాభ్యామూరుభ్యాముభయమపి నిర్జిత్య భవతీ ।
సువృత్తాభ్యాం పత్యుః ప్రణతికరినాభ్యాం గిరిసుతే
విధిజ్ఞే జానుభ్యాం విబుధకరికుంభద్వయమసి ॥ 82 ॥

పరాజేతుం రుద్రం ద్విగుణశరగర్భౌ గిరిసుతే
నిషంగా జంఘే తే విషమవిశిఖో బాఢమకృత ।
యదగ్రే దృశ్యంతే దశశరఫలాః పాదయుగలీ-
నఖాగ్రచ్ఛద్మానః సురమకుటశాణైకనిశితాః ॥ 83 ॥

శ్రుతీనాం మూర్ధానో దధతి తవ యౌ శేఖరతయా
మమాప్యేతౌ మాతః శిరసి దయయా ధేహి చరణౌ ।
యయోః పాద్యం పాథః పశుపతిజటాజుటతటినీ
యయోర్లాక్షాలక్ష్మీరరుణహరిచూడామణిరుచిః ॥ 84 ॥

నమోవాకం బ్రూమో నయనరమణీయాయ పదయో-
స్తవాస్తై ద్వంద్వాయ స్ఫుటరుచిరసాలక్తకవతే ।
అసూయత్యత్యంతం యదభిహననాయ స్పృహయతే
పశూనామీశానః ప్రమదవనకంకేలితరవే ॥ 85 ॥

మృషా కృత్వా గోత్రస్థలనమథ వైలక్ష్యనమితం
లలాటే భర్తారం చరణకమలే తాడయతి తే ।
చిరాదంతఃశల్యం దహనకృతమున్నూ లితవతా
తులాకోటిక్వాణైః కిలికిలితమీశానరిపుణా ॥ 86 ॥

హిమానీహంతవ్యం హిమగిరినివాసైకచతురౌ
నిశాయాం నిద్రాణం నిశి చరమభాగే చ విశదౌ ।
వరం లక్ష్మీపాత్రం శ్రియమతిస్సజంతౌ సమయినాం
సరోజం త్వత్పాదౌ జనని జయతశ్చిత్తమిహ కిం ॥ 87 ॥

పదం తే కీర్తినాం ప్రపదమపదం దేవి విపదాం
కథం నీతం సద్భ్యః కఠినకమరీకర్పరతులాం ।
కథం వా బాహుభ్యాముపయమనకాలే పురభిదా
యదాదాయ న్యస్తం దృషది దయమానేన మనసా ॥ 88 ॥

నఖైర్నాకస్త్రీణాం కరకమలసంకోచశశిభి-
స్తరూణాం దివ్యానాం హసత ఇవ తే చండి చరణౌ ।
ఫలాని స్వస్థేభ్యః కిసలయకరాగ్రేణ దదతాం
దరిద్రేభ్యో భద్రాం శ్రియమనిశమహ్నాయ దదతౌ ॥ 89 ॥

దదానే దీనేభ్యః శ్రియమనిశమాశానుసదృశీ-
మమందం సౌందర్యప్రకరమకరందం వికిరతి ।
తవాస్మిన్ మందారస్తంబకసుభగే యాతు చరణే
నిమజ్జన్మజ్జీవః కరణచరణః షట్పరణతాం ॥ 90 ॥

పదన్యసక్రీడాపరిచయమివారట్టుమనసః
స్థలంతస్తే ఖేలం భవనకలహంసా న జహతి ।
అతస్తేషాం శిక్షాం సుభగమణిమంజీరరణిత-
చ్ఛలదాచక్షాణం చరణకమలం చారుచరితే ॥ 91 ॥

గతాస్తే మంచత్వం ద్రుహిణహారిరుద్రేశ్వరభృతః
శివః స్వచ్ఛచ్చాయాఘటితకపటప్రచ్ఛదపటః ।
త్వదీయానాం భాసాం ప్రతిఫలనరాగారుణతయా
శరీరీ శఙ్ఖుంగారో రస ఇవ దృశాం దోగ్ధి కుతుకం ॥ 92 ॥

అరాలా కేశేషు ప్రకృతిసరలా మందహాసితే
శిరీషాభా చిత్తే దృషదుపలశోభా కుచతట్టే ।
భృశం తన్వీ మధ్యే పృథురురసిజారోహవిషయే
జగత్త్రాతుం శంభోర్జయతి కరుణా కాచిదరుణా ॥ 93 ॥

కలంకః కస్తూరీ రజనికరబింబం జలమయం
కలాభిః కర్పూరైర్మరకతకరండం నిబిడితం ।
అతస్త్వద్భోగేన ప్రతిదినమిదం రిక్తకుహరం
విధిర్భూయో భూయో నిబిడయతి నూనం తవ కృతే ॥ 94 ॥

పురారాతేరంతఃపురమసి తతస్త్వచ్ఛరణయోః
సపర్యామర్యాదా తరలకరణానామసులభా ।
తథా హ్యేతే నీతాః శతమఖముఖాః సిద్ధిమతులాం
తవ ద్వారోపాంతస్థితిభిరణిమాద్యాభిరమరాః ॥ 95 ॥

కలత్రం వైధాత్రం కతికతి భజంతే న కవయః
శ్రియో దేవ్యాః కో వా న భవతి పతిః కైరపి ధనైః ।
మహాదేవం హిత్యా తవ సతి సతీనామచరమే
కుచాభ్యామాసంగః కురవకతరోరప్యసులభః ॥ 96 ॥

గిరామాహుర్దేవీం ద్రుహిణగృహిణీమాగమవిదో
హరేః పత్నీం పద్మాం హరసహచరీమద్రితనయాం ।
తురీయా కాపి త్వం దురధిగమనిఃసీమమహిమా
మహామాయా విశ్వం భ్రమయసి పరబ్రహ్మమహిషి ॥ 97 ॥

కదా కాలే మాతః కథయ కలితాలక్ష్మకరసం
పిబేయం విద్యార్థీ తవ చరణనిర్ణజనజలం ।
ప్రకృత్యా మూకానామపి చ కవితాకారణతయా
కదా ధత్తే వాణీముఖకమలతాంబూలరసతాం ॥ 98 ॥

సరస్వత్యా లక్ష్మ్యా విధిహరిసపత్నీ విహరతే
రతేః పాతివ్రత్యం శిథిలయతి రమ్యేణ వపుషా ।
చిరం జీవన్నేవ క్షపితపశుపాశవ్యతికరః
పరానందాభిఖ్యం రసయతి రసం త్వద్భజనవాన్ ॥ 99 ॥

ప్రదీపజ్వాలాభిర్దివసకరనీరాజనవిధిః
సుధాసూతేశ్చంద్రోపలజలలవైరర్ష్యరచనా ।
స్వకీయైరంభోభిః సలీలనిధిసౌహిత్యకరణం
త్వదీయాభిర్వాగ్భిస్తవ జనని వాచాం స్తుతిరియం ॥ 100 ॥

సౌందర్యలహరి ముఖ్యస్తోత్రం సంవార్తదాయకం ।

భగవద్వాద సన్ముఖం పఠేన్ ముక్తౌ భవేన్నరః ॥

॥ ఇతి శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యస్య

శ్రీగోవిందభగవత్పూజ్యపాదశిష్యస్య

శ్రీమచ్ఛంకరభగవతః కృతౌ సౌందర్యలహరీ సంపూర్ణా ॥

॥ ఓం తత్సత్ ॥

(అనుబంధః)

సమానీతః పద్భ్యాం మణిముకురతామంబరమణి-

ర్భయాదాస్యాదంతఃస్తిమితకిరణశ్రేణిమస్యణః ।

(పాఠభేదః - భయాదాస్య స్నిగ్ధస్మిత, భయాదాస్యస్యాంతఃస్మిత)

దధాతి త్వద్వక్త్రంప్రతిఫలనమశ్రాంతవికచం

నిరాతంకం చంద్రాన్నిజహృదయపంకేరుహమివ ॥ 101 ॥

సముద్భూతస్థూలస్తనభరమురశ్చారు హసితం

కటాక్షే కందర్పః కతిచన కదంబద్యుతి వపుః ।

హరస్య త్వద్బ్రాంతిం మనసి జనయంతి స్మ విమలాః

పాఠభేదః - జనయామాస మదనో, జనయంతః సమతులాం, జనయంతా సువదనే

భవత్యా యే భక్తాః పరిణతిరమీషామియముమే ॥ 102 ॥

నిధే నిత్యస్మేరే నిరవధిగుణే నీతినిపుణే

నిరాఘాతజ్ఞానే నియమపరచితైకనిలయే ।

నియత్యా నిర్ముక్తే నిఖిలనిగమాంతస్తుతిపదే

నిరాతంకే నిత్యే నిగమయ మమాపి స్తుతిమిమాం ॥ 103 ॥

